RUSKI INWALID

No. 133.

WTOREK. 8 Czerwca 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Franciia. Angliia. Hiszpaniia. Egipt. Ameryka Południowa. Rozmaitości. Kurs Petersburski.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

z *Wiednia*, 26 *Maia*.

Wczora odbyło się tu 34 i ostatnie posiedzenie zgromadzonych ministrów, pełnomocników dworów niemieckich. Niektórzy z nich co niebyli posłami przy dworze Austryiackim już wczora i dzisiay iescze opuścili stolicę tuteyszą.—Te naradcze posiedzenia pod przewodnictwem Xiążęcia *Metternich* trwały przez półroku, a tak przez wzgląd na ważność przedmiotów o których traktowały, iak równie też zgodę i iednomyślność, które w nich przez cały czas były widziane, sprawiedliwie powszechną dla siebie ziednały ufność i uszanowanie.—Skutki ich skoro będą zakommunikowane seymowi, natychmiast do powszechney podadzą się wiadomości.

Xiąże *Metternich* wyiechał wczora w nocy do Pragi, gdzie ma się znaydować na ślubie Arcyxiążęcia *Reynara* z Xiężniczką *Franciszką* Carignac de Savoie. Po czem ziedzie na czas nieiaki do maiętności swoiey Kenigswart, a na 15 lub 16 Czerwca, to iest na ten dzień, kiedy Cesarz JMść powróci z podróży, ziedzie znowu do Wiednia.

Nowy Arcybiskup Primas Węgierski odbył swóy wjazd tryumfalny do Gran 15. b. m.

Tegoż samego dnia pożar zniszczył wieś morawską *Czechowicę*. Między wielu smutnemi przypadkami których mieszkańcy wsi tey w czasie pomienionego pożaru doświadczyli, wdowa iedna poniosła naybolesnieyszą stratę. Gdy już cokolwiek uśmierzono płomień, długo ona szukała córki swoiey 20letniey dziewczyny, za naypięknieyszą w całey okolicy mianey: nakoniec znalazła ią bez życia opaloną i leżącą pod łóżkiem w iednym pokoiu, z którego niemogła wyyść za ogniem.

Od Brzegów Menu, 29 Maia.

Nowy zamek w Kassel należy do naypięknieyszych gmachów wieku naszego. Powiadaią że dwie iescze ulicy maią bydź zniesione dla rozszerzenia iego. 1000 ludzi codzień nad tą budową pracuie, a płaci się im na miesiąc 25,000 złotych.

Bankier *Westheimer* w Munich ofiarował 300,000 złotych Niemieckich, na dostateczne opatrzenie tey stolicy w dobrą wodę do picia Mierna za to opłata od właścicieli domów, ma bydź co rok dwa razy, to iest, w dzień S. *Maxymiliana* i w inny, iaki późniey fundator wyznaczy, rozdawana prawdziwie ubogim mieyscowym w obecności Xiędza Katolickiego Pastora Ewanielickiego, Rabina Żydowskiego Urzędnika Magistratu i członka rodziny fundatora. Król przyiął z radością tę ofiarę. Uczyni więc P. *Westheymer* dla Munich to, co *Middleton* w roku 1086 dla Londynu, kazawszy zrobić kosztem swoim wodociąg, który dotąd ieszcze dla znaczney części tey stolicy dostarcza wody do napoiu.

FRANCIIA.

z Paryża, 27 Maia.

Wiadomo, iż *Bonaparte* będąc ieszcze pierwszym konsulem, a chcąc władzę swoię ugruntować, ofiarował w roku 1802 wynagrodzenie teraźnieyszemu Królowi za zrzeczenie się tronu francuzkiego. Pan *Chateaubriand* umieścił teraz w pamiętnikach o Xięciu *Berry*, następuiącą odpowiedź, którą *Ludvik XVIII* dał w tey rzeczy dnia 22 lutego 1805 z *Warszawy*: »Uznaię Pana *Bonapartego* wyższym nad poprzedników iego. Oddaię sprawiedliwość męztwu i woyskowym iego talentom, iestem mu nawet obowiązany za wiele dobrych urządzeń; bo zawsze dobrodzieystwa narodowi moiemu wyswiadczone są miłe dla serca mego. Lecz mylnie sądzi, iż potrafi mię skłonić do odstąpienia praw moich; gdyby nawet były wątpliwe, utwierdziłby ie sam krokiem, iaki teraz czyni. Nie wiem, iakie są wyroki Boga względem mnie i rodziny moiey; znam atoli obowiązek, iaki na mnie włożył przez stopień, w którym mi się urodzić pozwolił. Jako chrześcianin dopełniać będę tego obowiązku aż do ostatniego tchu życia mego; iako potomek świętego *Ludwika*, za przykładem iego, w niewoli nawet potrafię sobie iednać szacunek; iako *Franciszek I*, będę mógł przynaymniey iak on powiedzieć: *Straciliśmy wszystko, prócz honoru.*« (*)

ANGLIIA.

z Londynu, 27 Maia.

Alderman *Wood* przez nadzwyczayną pocztę puscił się do Dower, a ztamtąd do Calais, w celu dogonienia gdzie kolwiek, tylekroć w pismach publicznych wzmiankowanego *Edwardsa*. Gazety oppozycyyne iak naygoręcey, życzą aby szanowny Alderman nie uaprożno odbył podróż.

W Deptfort utrzymuią iuż w gotowości Jacht Królewski, przeznaczony na odwiezienie do dower Xięztwa oboyga Kambrydgskich i Kumberlandskich. Wysocy podróżni powrócą tu znowu na koronacyią.

Rękodzielnik Dawid *Anderson*, mieszkaiący w okolicach Glazgow wytkał na warsztacie swoim koszulę *tak iak włożyć* bez wszelkiego użycia igły. Kołnierz i końce rękawów maią podwóyne płótno i zdaią się bydź haftowane z wielką doskonałością; na kołnierzach i rękawach są guziczki i dziurki do zapinania, a na przodzie koło rosporka bardzo cienkie mankiety.—Pan Anderson, darował tę kuszulę do muzeum glasgowskiego.

Lord *Eyke* oświadczył iż do niego należy podawać Królowi wodę do umywania rąk przed rozpoczęciem koronacyi, a zato powinien się mu dostać ręcznik i miednica złota z takąż nalewką. Xiąże *Athol* prosił o pozwolenie ofiarowania Królowi dwóch sokołów. Lord *Castham*, oświadczał prawo na urząd stolnika Królewskiego i strażnika herbów. Baronowa *Rutland*, chce przysłać reprezentanta, który według dawnych praw tey rodziny powinien nieść ostrogi przed Królem. Lord *Gwydir* iako wielki podkomorzy przy tym obchodzie, domaga się dwunastu tuzinów koszul i pończoch; 40 łokci axamitu karmazynowego i wszystkich sprzętów przeznaczonych do iego apartamentu. Jedna z tuteyszych Gazet oppozycyynych

(*) Ludwik IX *dostał się w niewolę podczas krucyaty w Egipcie, a* Franciszka I, *ienerałowie* Karóla V *zabrali w niewolę pod* Pawią.

zapewnia, iakoby między papierami nieboszczyka Króla było pismo dowodzące, iż pewna dama, którey ród z ważnych przyczyn dotąd taiono, iest prawną córką zmarłego Xiążęcia *Kumberland* z pierwszego ślubu, a zatem krewną teraznieyszego Monarchy. Dama ta miała mieć związki z Xiążęciem *Kent*, o czem wiedział zmarły Hrabia *Warwick*. Wzmiankowana gazeta nie wymienia iey nazwiska; dodaie tylko, iż za długi siedzi w więzieniu.

Sławne rękodzielnie gwoździ w *Worcestershire* tak nie maią pokupu, że musiano zmnieyszyć płacę robotnikom, którzy odtąd po większey części próżnuią i okropney nędzy doznaią. Nigdy także budowa okrętów nie była w smutnieyszym stanie w Anglii, iak teraz. Nie buduią żadnych okrętów, a stare ledwo naprawiaią.

Czytamy w Gazecie *Times*, iż celem towarzystwa handlowego w Niemczech iest użycie odwetu przeciwko handlowi Angielskiemu. Z pomiędzy wszystkich (pisze taż Gazeta) narodów świata, Anglia nie ma naymnieyszego prawa skarżyć się na środek, do którego sama była powodem; spokoynie więc znosić powinniśmy, iż tego samego oręża, to iest z *akazu handlu*, przeciwko nam używaią, którym my woiuiemy. Anglia, ten wielki monopoliczny kray, nie może wcale narzekać, iż cudze ziemcy mało co słowom iey, i przykładowi zawierzaią. Sami nawet kupcy nasi przyznaią, iż systemat handlowy, tchnący duchem lepszego sąsiedztwa, byłby nierównie dogodnieyszym. Zobaczemy, co Ministrowie uczynią.

Hiszpania.

z *Madrytu*, 16 *Maia*.

Przybycie do Saragossy nowego ieneralnego kapitana na mieysce margrabiego Lazano, stało się przyczyną wielkich w tem mieście rozruchów. Przyiaciele strony przeciwney, z przychylną nowo przybyłemu krwawo się bili na ulicach i kilku ludzi w tem zamieszaniu utraciło życie.

Kluby patryotyczne *Lorenzini* i St *Sebastian* zupełnie prawie iuż są zaniedbane: Wczora liczono w nich tylko dwudziestu obecnych członków. Podobnież donoszą z Sewilli, że i tameczny klub znacznie się uśmierzył; prezes ...iem iego pułkownik *Riego*, zaprowadził w przyymowaniu członków, ich zgromadzeniu się i zasiadaniach porządek iak naywiększy.

Kilku uczonych Francuzów znayduiących się teraz w Hiszpanii półnoeney, przedsięwzięło było wydawać tam dziennik w ięzyku francuzkim. Jeden mianowicie co miał wychodzić w Jrun uczynił iuż był wszelkie przygotowania; lecz Jenerał *Mina*, powagą urzędu swoiego, namiestnika *Nawarry*, rozkazał tym ichmościom opuścić w przeciągu 24 godzin granice poruczonych mu prowincyy. »Hiszpaniia (są słowa iego) niepotrzebuie tych literatów, co nieproszeni wtrącaią się w cudze sprawy.«

Egipt.

z *Alexandryi*, 1 *Kwietnia*.

Handel tuteyszy widocznie zbliża się do upadku, a gotowizna co dzień rzadszą się staie. Wielu Europeyczyków iuż opuściło Egipt, i reszta nawet poszłaby za ich przykładem, gdyby niebyły temu naprzeszkodzie związki i stosunki iakie maią z Baszą. Wechabici znowu podnieśli ruch i iak słychać ukazuią się w nierównie większey liczbie, aniżeli kiedy kolwiek byli widziani. Naypierwszy dowod swoiey zręczności dali przez zrabowanie liczney karawany, podrużuiącey pod znaczną zasłoną zbroynych Turków.

Ameryk Południowa.

z *Monte-Video* 23 *Lutego*.

Na obu brzegach *La Platy* ważne zaszły wypadki. 22 z. m. *Artigas* zupełnie był zbity przez Portugalczyków pod Lunareo, nad rzeką *Takwarimbo*.

ROZMAITOSCI.

— Zatargi Jenerała Miny z zwierzchnością mieyscową w Pampellunie, trwaią dotychczas i kilka nawet razy iak powiadaią ledwie do krwawych nieprzyszło rozpraw.

Podróż P. Buodich do znakomitego Królestwa Aschantysów, w Ameryce.

Wszczęła się była niedawno zacięta woyna między teraznieyszym Królem Aschantysów *Appia Nanu* i tak nazwanemi *Fentysami*, pod opieką osady angielskiey zostaiącemi. *Appia-Nanu* spustoszył i zniszczył ziemię nieprzyiaciół swoich, a postępy iego tak były świetne

i bystre, iż twierdza nawet angielska w oczywistém była niebespieczeństwie. Mniey iednak ufaiąc pomyślności swego oręża, podniosł oblężenie i zgodził się weyść w układy i związki handlowe z Brytańczykami, na złotym brzegu osiadłemi, oświadczaiąc przy tem chęć oglądania posła angielskiego w swoiey stolicy. O czem gdy się dowiedział rząd W. brytański, natychmiast wysłał poselstwo do rezydencyi iego w Kumasz. Składało się to z rządców Akenskiego i St Dzemskiego, należał do niego także P. *Buodich*, który tę podróż opisał; doktor *Fedli* i P. *Houdhinson*. Stanowszy w pomienionoy stolicy, poseł angielski w naygrzeczznieyszych wyrazach powitał Jego Murzyńską Mość, otoczonego licznym a bardziey iescze smiesznym orszakiem. Poseł starał się w oczach tego despoty wyrazić wielkość i potęgę Anglii, niemniey też iey światło, którego tak ochoczo innym udziela narodom. Wysłuchawszy cierpliwie tey mowy *Appia-Nanu* rzekł: »Wierzę temu że przechodzicie nas daleko w przemyśle i sztukach; lecz wewnątrz Afryki iest narod *Konhski*, który względem nas tak iest nieoświecony i ciemny, iak my względem was. Z tem wszystkiem, ani ieden z poddanych moich zanieby nieopuścił swey rodzinney ziemi dla tego tylko, aby póyść i oświecać naród ów ciemny. A wy chcecie nam wmówić, że iedynie dla oswiecenia nas opuściliście waszą oyczyznę, odbyliście tak niebespieczną podróż, i nakoniec oddaliście się w ręce moie, który wam mogę poucinać głowy! Zresztą ieśli wasz narod w rzeczy samey tak ma szlachetne zamiary, to czemuż w Jndyi zupełnie inaczey postąpił?« — Pomimo iednak wszystkich tych i tym podobnych odezw, starania P. *Buodich* naypomyślnieyszy wydały skutek; zawarł bowiem w całe korzystny traktat handlowy i ułatwił związki przyiacielskie między Angliią i Królem Aschantysów. To Królestwo dwa razy tak iest wielkie iak Szkocyia i do miliona liczy mieszkańców. Woysko liczy 200,000 żołnierza. Rząd iest w ręku rodziny Królewskiey i naczelników woyska. Aschantysowie, wierzą w naywyższą Jstotę i życie przyszłe; lecz cała ich religiia składa się z zabobonnych przedań Maurów i Murzynów. Pan *Buodich* iednak mniema iż niepochodzą od żadnego z tych narodów, a raczey są szczepem dawnych Etyopiyczyków, którzy będąc uciskani w oyczyznie swoiey przez Egipcyianów (630 lat przed Herodotem) częściami przenosili się ze wschodu na zachod. Nadto, są między nimi sekty nieużywaiące do pokarmu niektórych rodzaiów mięsa. Zabiianie ludzi na ofiarę iest u nich dosyć często używane, a naybardziey podczas wielkich i uroczystych obchodów. Na nieszczęscie te ofiary w miarę zmnieyszania się handlu niewolnikami, powiększaią się. Właściciele Afryki niekontenci z zniesienia tego handlu, zabiiaią na ofiarę bożyszczom swoim, tysiące niewolników, których więcey przedać niemogą. (Jeden Kapitan Duński opowiada iż podczas bytności swoiey w Afryce, był swiadkiem iednego z podobnych okrucieństw: Władca ieden rozkazał stawić przed sobą kilkaset niewolników i obróciwszy się do Europeyczyków rzekł: »Patrzcie iakie skutki wasza ludzkość sprawuie! Dał znak i nieszczęśliwi ieden po drugim padli pod mieczem katowskim.) Teraz można się zapytać: co iest lepiey dla nieszczęśliwych murzynów: czy umrzeć z ręki tyrana, lub pędzić nieszczęsne życie w niewoli? Kary u Aschantysów są nader okrutne. Zaraz po przybyciu swoiem do tego Królestwa, widział Pan *Buodich* iak prowadzono na karę śmierci iednego z przestępców. Przed wyprowadzeniem iescze z więzienia oderznięto iedno ucho winowaycy i drugie także, lecz to wisiało na kawałku skóry, a pierwsze niesiono przed nim; przez oba policzki przetknięty był nóż tak sztucznie, iż usta koło niego robiły dwa zera, grzbiet nieszczęśliwego, był nożem pokraiany: w obu ramionach także były utkwione noże, a powróż na którym go prowadzono, przeciągniętym był przez nos.

(z Dziennika politycznego hamburgskiego.)

Kurs Petersburski.

Dukat: hollend: nowy	— rubli as:	— 11	50. k.
Ditto — Ditto stary	— Ditto	— 11	— —
Rubel srebrny —	— Ditto	— 3	— 75.

W PETERSBURGU.

w drukarni woiennej Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.